

Ruskovaara, E., Pihkala, T., Rytkölä, T., & Seikkula-Leino, J. (2011). Entrepreneurship in a web-based learning environment – Exploring tools to create sustaining seedbed. *International Journal of Entrepreneurship and Innovation Management*, 14(2), 146–160.

Seikkula-Leino, J. (2011). Entrepreneurship education in teacher training. In L. Tornau (Ed.), *Entrepreneurship, entrepreneurship education and teacher training: Proceedings*. (pp. 122–134). Gründerregion M.V.

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТА МОВНОЇ КОМПАРАТИВІСТИКИ НА УРОКАХ З НІМЕЦЬКОЇ

Олена Кучеренко, к.ф.н.

Інститут цифровізації освіти НАПН України
м. Київ, Україна

Запити у застосуванні національної педагогічної компаративістики у шкільному викладанні саме німецької мови (початкова освіта, загальна середня освіта та початкова професійна освіта) наразі вкрай актуалізовані. Національні мовні та педагогічні компаративістичні методи розвиваються й удосконалюються на сучасному етапі розвитку українського суспільства надзвичайно швидко, що зумовлено багатьма зовнішніми чинниками.

Навчальна дисципліна «Німецька мова» вивчається в українських загальноосвітніх та спеціалізованих шкільних закладах освіти зазвичай як друга іноземна. Постійного оновлення потребують програми зазначеної дисципліни, які повинні ставити за мету поступові методи засвоєння програмного матеріалу, системні задачі володіння мовою, інноваційні методики викладання, наскрізний підхід форм, змісту та методів викладання.

Неухильне прагнення України до вступу до Євросоюзу, до європейської спільноти та відповідних людських цінностей останнім часом й у подальшому майбутньому нашої країни потребуватиме неабиякої уваги до можливостей компаративного підходу у вивченні німецької.

Серед екстралінгвістичних чинників, що актуалізують вивчення саме німецької для значної кількості сучасних українських школярів, слід назвати вже довготривалі воєнні дії на території нашої держави. Українські школярі, які опинилися у німецькомовних країнах (Німеччина, Австрія, Швейцарія) та зараз навчаються у школах цих країн у зв'язку з російською агресією від 24 лютого

2022 року, змушені опанувати усі шкільні предмети, активно оволодівати як усними, так і писемними формами німецькомовного спілкування, здобувати середню та професійну освіту у наш час саме німецькою мовою.

Навчають німецької наших дітей за кордоном українські та німецькі вчителі. Наразі відбувається постійний активний обмін практичним досвідом у викладанні школярам німецької мови вчителями, для яких ця мова рідна, та українськими педагогами, що знаходяться у німецькомовному середовищі й викладають для українських дітей. При цьому доволі часто в одному класі навчають німецької і українських, і німецьких школярів. Різна ментальність учнів та постійний міжкультурний діалог, різні рівні мовних знань, навичок та умінь школярів одного класу, різні вчительські методики викладання (з одного боку, європейська та закордонна, з іншого боку, українська) – і один предмет для викладання, яким треба опанувати учням на рівні носіїв мови. Звідси конче необхідним для успішного володіння мовою постає визначення спільних і відмінних рис національного досвіду виховання і навчання країн, де навчаються українські школярі, та української школи. Для розв'язання багатьох сучасних викликів у викладанні мови, для практичного опанування німецької слухачами необхідно повсякчас на уроках застосовувати компаративістичні педагогічні та мовні методики.

Мовною компаративістикою послуговуються для оволодіння відповідними навичками на різних етапах навчання німецької, починаючи з рівня А0 та закінчуючи рівнем С1. Учителям необхідно використовувати порівняльні типології, враховувати закони порівняльного мовознавства, залучати порівняльну граматику німецької та української мов. На всіх рівнях навчання варто повсякчас розвивати у школярів вміння аналізувати й зіставляти граматичні, морфологічні, фонетичні, лексичні особливості німецької мови у порівнянні з українською.

Міжмовні компаративістичні методи стають обов'язковими під час навчання, збагачують та розвивають національні мови у таких вимірах, як подібне та відмінне, спільне та унікальне, універсальне та локальне, загальнолюдське та національне.

Окрім того, набуває також неабиякого значення міждисциплінарний підхід для опанування німецької в українській та закордонній школах. Національна та європейська педагогічна компаративістика у такому разі ставлять за мету єдине – високий рівень спілкування іноземною мовою, сталий розвиток іномовної комунікації.

Зміст шкільного навчання німецької (як й інших іноземних мов) у сучасній освіті спрямовуватиметься на залучення до навчального процесу наскрізної ідеї європейського виміру, на зростання значущості соціокультурних чинників під час навчання іноземної мови, на орієнтацією на загальні демократичні цінності та на розбудові української національної ідентичності завдяки вивченню іншої культури.

Отже, компаративістичний аспект методики викладання німецької, методологія порівняльної педагогіки, що ґрунтується і дослідженнях закордонних компаративістів, методологічні засади порівняльної педагогіки стають надзвичайно значущими при викладанні німецької мови.

Ключові слова: мовна та педагогічна компаративістика, шкільне викладання німецької мови.

Література

Інститут педагогіки НАПН України. (2022). *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу: Матеріали VI міжнародної наукової конференції*. Ін-т педагогіки НАПН України. https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/Comparative_2022.pdf

Сисоєва, С. (2018). Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія*, 7, 49–57. <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2018.7.4958>

ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВІДПОВІДІ НА ВИКЛИКИ

Олена Литовченко, д.пед.н., ст.н.с.

Інститут проблем виховання НАПН України
м. Київ, Україна

Увоєнний час освіта зазнає втрат, водночас набуває нових сенсів і значущості.

Метою публікації є коротке представлення актуальних векторів у позашкільній освіті України як реакції на виклики воєнного часу.

Внаслідок війни росії проти України значними є виклики у гуманітарній сфері, зокрема в освіті. За даними UNICEF. Humanitarian Situation Report